

Stjerneformet flyvninger

Brevduens navigering ved Øst-Vest flyvninger

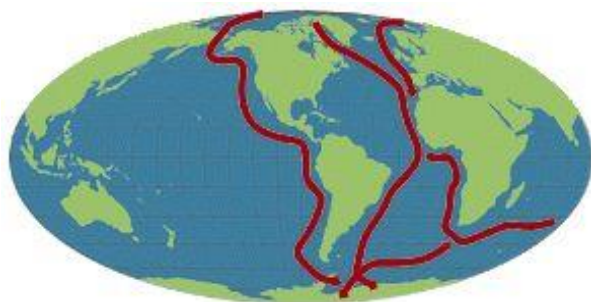
Af *Ove Fuglsang Jensen* ©

Der dukker regelmæssigt en debat op om at stjerneformet flyvninger giver alle en mere lige chance, og det er skam udmærket, ikke et ondt ord om det. Det er imidlertid aldrig nævnt om dette kan give problemer for duerne eller om det er lige meget. Denne lille artikel giver et indblik i de problemer det kan give med Øst-Vest flyvninger.

Vilde fugles træk

Vores klode er sådan indrettet, at der på den nordlige halvkugle om sommeren er masser af føde tilgængeligt i naturen og omvendt om vinteren. Dette bliver udnyttet af mange millioner af fugle, der om foråret trækker til nordlige egne for

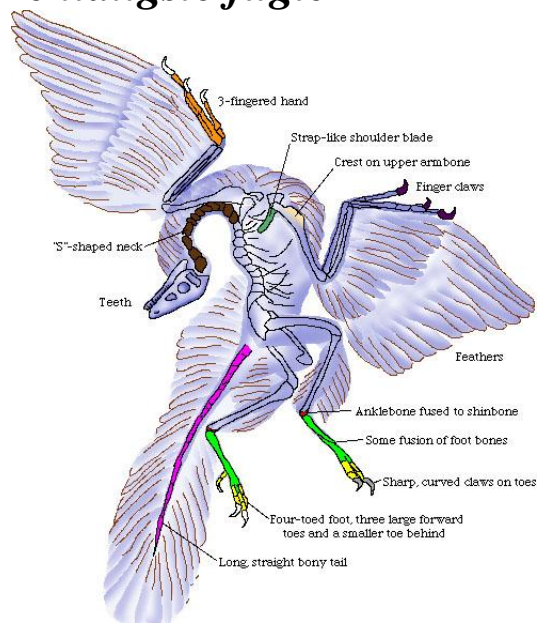

Havternens træk.

at yngle, og derefter trækker sydpå igen om efteråret. Dette træk frem og tilbage foregår i mange tilfælde over lange afstande, men altid i retningen Syd mod Nord og Nord mod Syd. Der findes fugle der af en eller anden grund kommer ud af kurs (kraftig vind f.eks.), men dette kan betragtes som et "uheld".

Hele denne enorme cyklus er blevet dannet for at udnytte jordens føderesurcer, og et af nøglepunkterne i dette må være fuglenes fantastiske evne til navigering. Denne måde at foretage disse træk, er dybt rodfæstet hos fuglene. Husk på en ting: Som dyregruppe er fuglene blandt de ældste på jorden. 145 millioner år har det taget at udvikle fuglene til de varianter og arter vi har i dag, og målt med menneskets eksistens som art på ca. 5 mill. år, er det faktisk en tidsepoke der bør vises respekt. Med andre ord har vi at gøre med en dyregruppe der gennem millioner af år har udviklet den navigeringsteknik, som også brevdue benytter sig af, og denne teknik var altså udviklet før end mennesket opstod som art!

De tidligste fugle

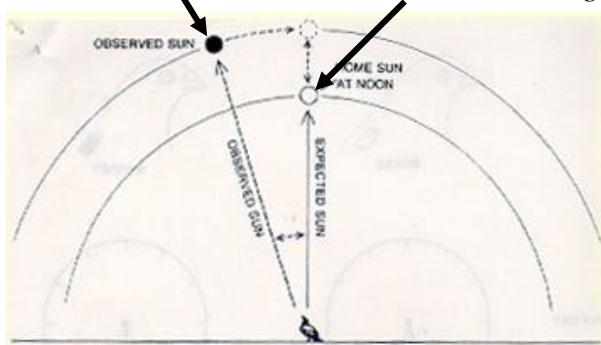

En af de tidligste forfædre til fuglene. Denne kaldes *Archaeopteryx*, og er 145 millioner år gammel, lidt yngre end dinosaurerne der uddøde for 165 mill. år siden. Som det kan ses af den kunstneriske gengivelse, var det en meget primitiv fugl uden kraftig flyvemuskel. Fuglen klatrede nok i træer, og svævede videre til næste træ under sin fødesøgning.

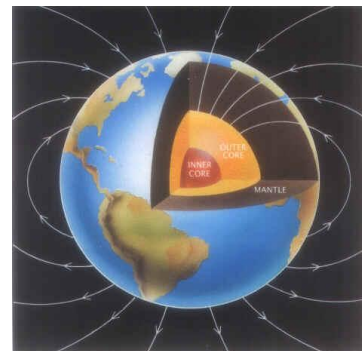
Fugles navigeringsmetoder

Som det er almindelig kendt, er fugles mest benyttede navigeringsmetoder solen og jordens magnetisme. Ved brug af solen som pejling, har duen et indre ur, og ved solens stilling på himlen et givet tidspunkt, kan duen med det indre ur kalkulere retningen mod slaget. Ved den magnetiske orientering, er det jordens magnetfelt der bruges, d.v.s. at duen via sanseorganer kan ”mærke” om den flyver mod nord eller syd. Ved siden af disse navigeringsmetoder, har duen en meget veludviklet hippokampus, d.v.s. en utrolig veludviklet evne til at finde vej i nærområdet ved sin hjemegn.

Observeret sol sol kl. 12 ved slag

Skitse til solorientering. Dette er en teoretisk model, og solen bruges som pejling af retningen af slaget.

Elektriske strømme i jordens indre danner et magnetfelt.

Problemer ved Øst-Vest flyvning

Som det er beskrevet i forrige kapitel, er det altså nemt for duen at navigerer Nord-Syd linjen. Hvis nu duen skal finde vej hjem direkte langs en breddegrad? Ved solorientering vil solen være lidt længere oppe eller nede på himlen, alt efter om det er længere mod øst eller vest duen slippes. Det vil nok være svært for utrænede yngre duer og unger, men det fungerer fint ved ældre duer. Hvad nu hvis det er overskyet? Situationen for duen er nu den, at den tvinges til at bruge magnetkompasset, og det bliver klart nok svært! Duen kan ikke med sine sanseorganer ”mærke” om den er nord eller syd for sin magnetiske hjemegn, og det vil give mange problemer med at finde rette pejling mod slaget. Hvis nu det er overskyet og der samtidig er en magnetstorm? Situationen for duen er da betydeligt forværret, idet en i forvejen vanskelig situation vil skærpes betydeligt. Vi har nu hvad der kan betegnes som en ”katastrofeflyvning”.

Eksempler

Sjælland-Skåne

Et godt eksempel på mulige problemer med Øst-Vest flyvninger, er f.eks. sektionsflyvninger på Sjælland. Man kunne godt forestille sig, at man kørte duerne over Øresundsbroen og ud ad E66 mod Karlskrona. Dette vil jeg direkte advare imod, men i stedet køre duerne ud ad E4 mod Ljungby. Denne hældningsgrad på flyvningen vil under alle forhold gøre navigeringen nemmere, og give en mere sikker kapflyvning.

På kortet vises den røde pil som en generel dårlig retning, medens den blå pil vil give en bedre kvalitet i navigering.

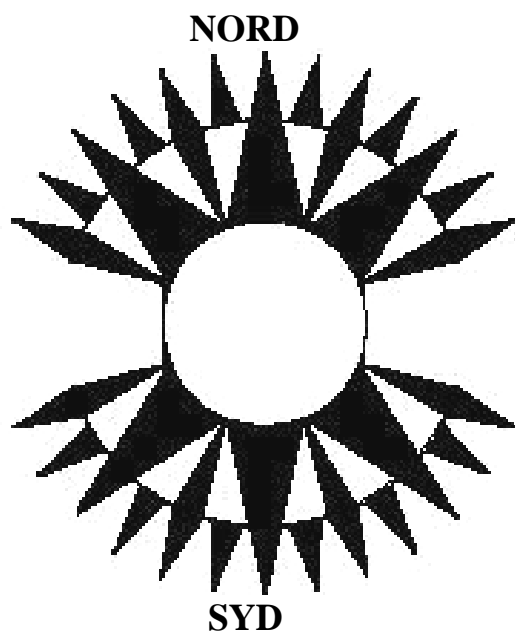
Træning Viborg-Djursland

Den 4. maj 2003 havde en forening i Viborg træning fra Ramten, Djursland. Det gik vist rigtigt galt! Brian Dalsgaard beskriver på udmærket vis i Brevduen Nr.26 og 29 2003, hvor galt det kan gå ved en flyvning langs breddegraderne. Meteorologisk var der 7 grader, fugt 95% samt overskyet, og samtidig var der en kraftig solvind i gang. Alle disse odds er imod duen, men hvis man samtidig kører dem stik østen, da er det dømt til at gå galt. Brian Dalsgaard kunne ikke forstå hvorfor mange duer fløj nordpå til Aalborg? Hvis duer er i problemer, vil de når de får en god pejling, gøre det de er vant til her i Jylland – de flyver mod nord efter den magnetiske pejling. Så enkelt er det altså! Det skal samtidigt gøres opmærksom på, at en anden forening fra Viborg havde en træning sydfra samme dag, og det gik udmærket.

Ny stjerneform

Mange brevuefolk vil nu udbryde, at de har skam haft mange Øst-Vest flyvninger der har været gode. Dertil kan siges, at det nok ikke har været stik Øst-Vest, men en snes grader mod nord eller syd, og det er nok for duen til at klare det. Hvis himlen har været solrig burde der heller ikke være problemer. Jeg vil derfor tillade mig at lave et nyt kompas til stjerneformet flyvninger, hvor den direkte Øst-Vest linje er væk. Dette vil forøge duernes chancer hvis der skulle opstå problemer ved et slip.

Konklusion

Brevduesporten er bygget op omkring den moderne form for brevdue. Denne tamform er oprindeligt skabt af vilde arter af duer med disses nedarvede gener gennem millioner af år. Alt liv her på jorden er underlagt de fysiske love der findes på denne planet. Dette gælder også de gener fugle har til navigering og disse basiske gener er fuldstændig grundfæstede i duen. Det eneste der kan ændres arveligt hos en duebestand, er om de har en god eller dårlig hjemfindingssevne. Ud fra det foreliggende må vi konstatere, at vilde fugle og brevduen er mest "driftsikker" i Nord-Syd akse og uanset om vi kan lide det eller ej i den sportslige sammenhæng, står dette ikke til at ændre. Der har været mange udmærkede Øst-Vest flyvninger, men der har imidlertid også været nogle der er endt i den rene katastrofe. Disse dårlige flyvninger har vel og mærket været samtidig med Nord-Syd flyvninger med noget bedre resultater.

Går man 25-30 år tilbage, gjorde den gamle redaktør af Brevduen Hr. Langhorn, opmærksom på, at direkte Øst-Vest flyvninger var totalt hul i hovedet! En stjerneformet flyvning er sikkert en god ide rent sportsligt, men som det kan udledes af denne artikel, er der visse begrænsninger i den stjerneformede flyvning. Jeg vil derfor anbefale, at man ikke træner eller kapflyver sine duer i en linje med breddegraderne, altså stik Øst-Vest.